

est, ut hic sumitur prædicari. Descendendo autem sub prædicato; arguitur per hanc Regulam: de quo prædicatur superius, & inferius, quæ facit fallaciam consequentis.

Notandum: quod licet hæc possit concedi vera: omnis homo est aliquid animal: non tamen, in quantum aliquid animal est Prima substantia: Prima enim substantia determinata, siue determinate, siue indeterminate sumpta, non dicitur de omni homine. Sed tunc videtur illa ratio plus valere contra secundam consequentiam: quia arguendo sic, in omni corpore est color, igitur in omni corpore est aliquid color, ut aliquid color dicitur Primam substantiam. Est antecedens verum, & consequens falsum: & tamen illa consequentia videtur tenere per eandem Regulam, per quam & consequentia Aristot.

Dico: quod non per eandem Regulam: quia secunda consequentia Aristot. tenet per hæc Regulam: Quod inest alicuius substantiæ disjunctive pro multis, inest alicuius illorum indeterminate: sed terminus stans confuse tantum, non stat pro multis disjunctive.

Ex hoc sequitur, consequentiam tantum tenere à communi habente suppositionem personalem, & non quamcunque, sed determinatam: & illam dico quæ terminus stat pro aliquo determinato, indeterminate tamen: sicut subiectum Indefinitæ, vel Particularis.

Contra hoc: si non sequitur: Animal prædicatur de omni homine: ergo aliquid animal: igitur animal, quod prædicatur de omni homine, non est aliquid animal, & si hoc: non dicitur de Prima substantia; nec est in illa: ut manifestum est: igitur aliquid, nec dicitur de Prima substantia; nec est in ea, quod est contra Aristot. sequitur: igitur inconueniens contra Aristot. nisi descensus teneat subterrimo stante confuse tantum. Eodem modo potest argui de ista, in omni corpore est color: ergo aliquid color.

Ad hoc dico: quod in prima consequentia est fallacia consequentis: quia ad hoc sequi illud; infertur; hoc esse illud: & non è conuerso: multa enim de se inuicem verè dicuntur per hoc verbum, est; quorum nullum infert aliud. Arguendo igitur eodem ordine, negatiue est

fallacia consequentis à destructione antecedentis. Vterius, cum dicitur: si non est aliquid animal; non dicitur de Prima substantia: ista consequentia non valet: quia aliquid, in quantum est Secunda substantia, dicitur de Prima: ut hic sumitur dici, de, & secundum hoc est extraneum alicui animali: unde in ista consequentia innuitur fallacia accidentis. Vterius, cum dicitur: si animal, ut dicitur de omni homine, non dicitur de Prima substantia; nec est in ea: igitur aliquid, nec dicitur de Prima substantia, nec est in ea: ibi est fallacia figuræ dictionis, comparando quale, in quid: debet enim sic inferri: igitur aliquid, sub aliquo modo accipiendi, nec de Primis dicitur, nec est in Primis, & hoc est concedendum tanquam necessarium: quia omnis homo nec dicitur, de, nec est, in.

Cum dicitur in quarto argumeto principali: quod non ex dicitur istas, hic, & ibi; nisi quia hic sit descensus, ex parte subiecti, ibi ex parte prædicati: dico, quod illud descensum concomitatur diuersitas suppositionum, quæ prohibet consequentiam: quia non tenet, nisi termino vno modo supponente. Cum dicitur: quod vniuersalis conuertitur sine figura dictionis: verum est; quod variata suppositionum circa vnum terminum non est respectu reliqui termini supponentis eodem modo; & nisi esset, non esset figura dictionis.

Ad aliud dico: quod non similiter requeretur utrobique: quia propositio ista, Animal est omnis homo: à nullo ponitur vera, ut animal habet suppositionem determinatam, & aliter non tenet illa consequentia.

Vel aliter: quia omnis homo non prædicatur: ut hic sumitur prædicari, licet propositio ponatur vera: non enim est vera primo modo per se.

Ad vltimum dico: quod loquendo de intentionibus, destructis Primis, nullæ sunt Secundæ substantiæ: quia vno relationali destructo, destruitur & reliquum: nec est etiam aliquid prædicatum in genere substantiæ: nec isto modo sunt Primæ substantiæ magis corruptibiles, quam Secundæ. Similiter est de rebus, quæ subsunt, in quantum eis attribuntur tales intentiones. Sed si loquamur de esse rerum: forte potest cõcedi, hominè esse animal, licet non hunc, vel illum;

sed

fed hoc non, secundum quod homo habet suppositionem personalem determinatam: illam enim non habet, nisi cum sint eius aliqua supposita, sed quia cuiuslibet communis, siue existentis, siue non existentis est suppositum accipere per additionem Pronominis demonstratiui sic: sicut ipsum est commune. Propterea melius dicendum, quod siue aliquis homo sit; siue non sit: semper sequitur: animal prædicatur de homine: igitur de aliquo, & quod propter idè, consequens est verum; propter quod, & antecedens: scilicet, propter inseparabile vnionè extremorum: licet neutrum existat.

Contra conclusionem tertiam arguitur sic: destructo posteriori; non oportet prius destrui: sed Secunda substantia est prior Prima: quia sequitur ad Primam, & non è conuerso: & tale est prius, per Aristot. cap. de prius: ergo destructa Prima substantia, non oportet Secundam destrui.

In Postprædicamè. 5. Metaph. tex. 16.

Dici potest: quod loquendo de intentionibus sunt simul natura: quia correlatiua: loquendo de rebus: licet homo forte sit prius isto homine, non tamè aliquo homine: quia Secunda substantia non habet aliud esse, quam esse alicuius Primæ substantiæ.

Summa textus: simul & explicatio.

INTENDENS Arist. explicationem descriptionis Primæ substantiæ tradere sic ait: illa, de quibus omnia alia dicuntur; aut in quibus omnia alia sunt, nec dicuntur de subiecto; nec sunt in subiecto: sed de Primis substantijs omnia alia dicuntur, aut sunt in eis: igitur Prima substantia non sunt in subiecto, neque de subiecto dicuntur: idè maxime, & principaliter, substate dicuntur. Minore probat, quoad primam partem: quia animal prædicatur de homine: ergo de aliquo homine: patet consequentia: nam ex opposito consequentis infertur oppositum antecedentis: si enim animal de nullo homine prædicatur: ergo nec de homine prædicabitur. Secundam partem probat: quia color est in corpore: ergo in aliquo corpore: patet consequentia: quia ex opposito consequentis infertur oppositum antecedentis: si enim color in nullo est corpore: ergo nec in corpore. Hæc Aristoteles. De quibus consequentibus exquiri Doctor: An teneant formaliter: Partem negatiuam sex argumentis probat, sed illis non obstantibus.

1. Conclusio.

Dicit primo. Hęc consequentia: Animal prædicatur de homine: ergo de aliquo homine: est

bona; sumendo prædicari, ut hic sumitur: scilicet superioris de inferiori in genere: hanc, præter Philosophi auctoritatè, probat per hæc Regulam: Quando alterum de altero, & quæ æquiualeat huic: Quod est prius priore in genere, est prius posteriore: sed animal in genere substantiæ est prius, & superius, ad hominè: & homo est prius, & superius ad aliquem hominem: ergo si animal prædicatur de homine: & de aliquo homine: & etiã de isto homine: qui est substantia prima determinata, & determinate: sed Arist. ut sumeret oppositum consequentis: quod est: Si animal de nullo homine prædicatur: in aliquo homine exemplificatur: qui nulli homini opponitur, & est Prima substantia determinata indeterminate.

2. Conclusio.

Secundo dicit. Secunda consequentia tenet in omnibus accidentibus realibus; per locum à Minori: hanc probat: quia accidentia realia prius inest Primis substantijs, quæ secundis: igitur si albedo, seu color, est in corpore: prius est in alio corpore, seu in Prima substantia indeterminate sumpta: sic enim descendit Arist. ut oppositum consequentis sumeret. Aduerte tamè: quod licet Doctor: Proprium, accidens reale, appelleret, loquitur secundum aliorum opinionem: ut super Prædicabilia vidimus.

3. Conclusio.

Tertio dicit. Vtraq; consequentia tenet, cum commune tantum personalem supponit, & non simpliciter: & tunc secunda consequentia tenet per hanc Regulam: Nihil inest alicui supponenti disjunctive pro multis, nisi alicui illorum, indeterminate sumpto, inest: sed color inest corpori supponenti pro illo, vel illo corpore: ergo alicui corpori prius inest. Et quamvis prima consequentia sine tali specificatione suppositionis tenere videatur: nam significatum hominis prius est significato alicuius hominis: ergo significatum animalis, quod est prius significato hominis, erit prius significato alicuius hominis. Et secundum hoc prima, consequentia tenet. Respondet Doctor: quod homo in suppositione simplici significat illud, quod supponit: ita ut supponere, & significare, idem importent: & hoc est, sumi significatum pro significato: in suppositione vero personalis supponit tantum pro suppositis, sed nõ supponit pro illo, quod significat: unde nõ quidquid est prius significato hominis; ut homo supponit simpliciter, est prius aliquo homine: quia in tali suppositione significatum hominis est extraneum suppositis: nam homo non significat sua indiuidua: & ita debet in prædicta consequentia personaliter supponere. Ex quo sequitur (ait Doctor) secundum Aristotelem: Quod omnia alia, quæ dicuntur de Secundis substantijs: vel sunt in eis, vel supponit personaliter, dicuntur de Primis, vel sunt in eis.

4. Conclusio.

Quarto dicit, hæc Aristotelica conclusio. De destructis Primis substantijs, impossibile est, aliquid aliorum remanere, vera est, logice loquendo: & etiã physice quoad esse reale existentia: licet hoc esse reale existentia destructo, possint remanere Secundæ substantiæ quoad esse metaphysicum, & intelligibile. Hęc habetur s. ex istis consequentibus: & in solutione ad vltimum: & quoad omnes partes probatur ibidem. Prima patet per

locum à relatiuis, quæ sunt simul natura; & posita se ponunt, & perempta se perimunt: sed Prima, & Secunda Substantiæ logice sumptæ sunt relatiua rationis: ergo, &c.

Secunda pars est manifesta: nam Secunda substantia non habet esse existentia: realiter distinctum ab existentia Prima; sed sunt inter se realiter idem: nec accidens naturaliter existit, nisi in Prima: ergo hac destructa quoad esse existentia, destruantur & alia, quæ de illa dicuntur.

Tertia denique pars constat: nam nullo individuo existente, remanet connexio prædicatorum essentialium in esse cognito: sed talis connexio ex secundis substantijs coalescit: ergo Primis quoad existentiam destructis, remanent Secundæ quoad esse essentia intelligibile vide supra quæst. 2. de Genere, art. 7.

Tandem soluit argumenta, in quorum solutionibus multa dicit ad modum arguendi pertinentia: sed quia nullam ad propositum difficultatem continent, ideo ea hic non referimus; maxime quia in littera patent.

Nota tamen, quod Tatarus in hoc capite q. 1. dub. 1. concludit: secunda tenet, has consequentias non esse formales: sed eius argumenta enodantur, per illud verbum, in genere, quod Doctor apponit: in genere enim substantia formalissimæ sunt.

Nota.

QVÆST. III.

An differentia de genere substantia sit substantia?

Commune est autem omni substantia in subiecto non esse: principalis namq. substantia non de subiecto dicitur; neque in subiecto est, &c. non est autem proprium substantia hoc. Namque differentia eorum est, qua in subiecto non sunt: bipes enim, & gressibile, de subiecto quidem homine dicitur: in subiecto autem nullo est. Cap. eodem.

VERITUR: circa hoc: An differentia de genere substantia sit substantia, loquedo de eo, quod subest intentioni? Quod non videtur per litteram hic: quia non inest soli substantia, sed differentia prima proprietatis: sed si differē-

tia esset substantia posset ei inesse: & tamen soli substantia.

Item, nec est substantia prima: quia dicitur de subiecto: nec secunda: quia nec species, nec genus, in genere substantia: hæc sola sunt secundæ substantia per Arist.

Cap. de substantia.

Item, habet contrarium: quia habet aliquid à se maxime distans in eodem genere: & talis distinctio per Arist. decimo Metaph. est contrarietas: substantia autem nihil est contrarium per Aristot. inferius.

Text. com. 13.

Item, per Aristot. quinto Metaph. primus modus qualitatis est differentia substantia: qualitas autem non est substantia.

Text. com. 19.

Si dicatur: quod Aristot. intelligit: quod habet modum prædicandi in quale. Hoc non videtur verum: quia Metaphysicus à Logico differt in hoc quod Metaphysicus considerat ens, in quantum ens: Logicus, in quantum consideratur à ratione: quod ergo, habet solum modum prædicandi in quale, quamvis à Logico posset aliquo modo dici qualitas; non tamen à Metaphysico: nisi sit essentialiter qualitas.

Ad oppositum: non substantia non est prior substantia: quia substantia est primum ens: differētia est naturaliter prior specie, quæ est substantia.

Item, non substantia interempta, non interimitur substantia: sed differentia interempta, interimitur species, quæ est substantia: ergo.

Item, differentia est pars definitionis speciei: igitur indicat aliquid essentia eius: nihil autem pertinet ad essentiam substantia, nisi substantia.

Item, si esset accidens, faceret vnum ens per accidens cum genere: & cum addita generi faciat speciem: igitur omnis species in genere substantia esset ens per accidens: & ita nulla est species.

Ad questionem potest dici, quod differentia in genere substantia est substantia: quia est idem per se ei, quod est substantia: non tamen est species, vel individuum in genere substantia: nec per se substantia. Verior est tamen talis prædicatio: rationale est substantia: quæ ista: quantum est substantia: quamvis utraque necessaria, & utraque per accidens: prima enim est per accidens: non ideo, quia aliquid est substantia,

cui

cui accidit rationale: sed secunda est per accidens: quia aliquid est substantia, cui accidit quantum.

Ad primum argumentum dico: quod intelligit: non est hoc proprium substantia: id est ei, quod directe est in genere substantia: ut species, vel genus: sed etiã differentia, quæ non est sic substantia. Secundum idem ostendit.

Ad tertium dico, quod contrarietas vno modo dicitur communiter pro maxima distantia: & hoc modo priuatiue opposita dicuntur contraria: ut in primo Physicorum dicuntur principia, scilicet licet, forma, & priuatio; contraria: hoc modo contrarietas est in omni genere inter differentias generis; de qua dicitur 10. Metaph. quod omnis differentia secundum speciem contrarietas est. Alio modo sumitur; ut est maxima distantia formarum mutuo circa idem se expellentium: & sic sumitur hic, & 8. Physicorum: & ubi est ista contrarietas, ibi est motus proprie dictus.

Text. com. 24. & inde.

Text. com. 11. & 24.

Text. com. 63. & circiter, sed clarius 5. phys. Text. com. 7. 9. & 48. habetur.

Ad quartum dico: quod Arist. ut in pluribus in Quinto diuidit voces in significationes, & in modos diuersos accipiendi: quod ad minus facit de Qualitate: non enim eam diuidit; ut est generalissimum; in species, ponens differentiam esse primam speciem eius. Sed diuidit hanc vocem, Qualitas, in significationes: & vnum significatum eius est differentia substantia: quia sicut forma æquiuocatur ad substantialem, quæ tribuit esse simpliciter; ita actus ad actum primum, & actum secundum: & ita Qualitas ad Qualitatem essentialem, & accidentalem æquiuocatur: & differentia substantia est Qualitas essentialis: nullo modo Qualitas; ut est generalissimum.

Summa textus, ac eius explicatio.

PROBANS Aristoteles Primam substantia proprietatem, de qua in Summa Questionis tertiæ de genere diximus; asserit non conuenire Primæ, & Secundæ, substantia in quarto modo: nam etiam substantialibus differentiis conuenit: ipsæ enim in subiecto non sunt: occasione cuius præsentem difficultatem disputat Doctor: An scilicet, Differentia substantiales sint substantia; ut substantia est huius Prædicamenti generalissimum. Partem negatiuam probat nonnullis argumentis, quæ si-

mul cum suis solutionibus in littera patent: sed illis non obstantibus.

Dicit primo. Differentia substantiales sunt substantia. Hanc probat quatuor argumentis ad oppositum.

1. Conclus.

Secundo dicit: quod tales differentia substantiales non sunt substantia; ut substantia est huius Prædicamenti generalissimum: sed ut sumitur transcendentaliter, & est communis ad substantiam completam, & incompletam. Primam partem ostendit: nam solum individua, & species, in hoc Prædicamento directe collocantur: cuiusmodi non sunt differentia prædicæ.

2. Conclus.

Secunda pars patet: nam si sunt substantia; & non illa, quæ est generalissimum: ergo illa, quæ est transcendentalis; & ens cum accidente simul diuidit: de qua diuisione supra diximus.

Nota.

Ex quibus; velim, aduertas, quomodo differentia substantiales vltima sunt quidditative ens secundum Doctorem; ut ex eius mente q. 4. Ante prædicament. art. 3. diximus: nam si sunt quidditative substantia; & substantia est quidditative ens; ergo, & illa sunt ens quidditative. Et hæc pro explicatione illius questionis sufficiat: nam an in substantijs detur contrarietas dicemus questione sequente: cætera ex dictis patent.

QVÆST. III.

An partes substantia sint substantia?

Non vos vero conturbent substantiarum partes, quæ ita sunt in toto; quæ si in subiecto sint: ne forte cogamur, eas non esse substantias, confiteri. & cap. eod.

VERITUR circa hoc: An partes substantia sint substantia? quod non videtur: quia Substantia; ut est generalissimum; est per se ens: nulla pars substantia est per se eas; dum est pars Substantia: quia tunc esset hoc aliquid: & vna substantia esset ex multis hoc aliquid: quod non videtur verum.

Item, si quæcumque pars substantia sit substantia: sit, A, illa substantia; & arguitur sic: si, A, sit substantia descendendo diuisione à generalissimo; oportet